

רייזמן, אברהם ("אבי")

בן יעקב ובתיה. נולד ביום ד' בתמוז תש"ה (17.6.1945) בתל-אביב. בהגיעו לגיל-הלימודים היה תלמיד בבית-החינוך על-שם א"ד גורדון והצטיין בלימודיו. במקצועות הכרת-הארץ, טבע וחקלאות התעניין עד כדי שהתבלט בהם. את לימודיו המשיך בבית-ספר "אורט" ("יד סינגלובסקי") במגמת מכשירנות ומיכניקה עדינה ובהצטיינות סיים את ארבע שנות לימודיו התיכוניים. מתימטיקה היתה אחד מתחביביו שאהב "להשתעשע" בו עוד מגיל צעיר. גם ידיעת-הארץ נחשבה לתחביבו ואת המקצוע הזה היה ממחיש בטיוליו לארכה ולרחבה של הארץ, אשר בהם צילם צילומי-נוף לא-שכיחים עם כל בעלי-החיים והצומח אשר הזדמנו לו. מנעוריו היה חניך "השומר הצעיר" ובאוקטובר 1964 התגייס לצה"ל כחבר גרעין "נחשון". עם תום הטירונות יצא לקורס מפקדי-כיתות, אשר לאחריו היה גם מדריך בקורס; כן עבר קורס-צניחה — בנח"ל המוצנח. יש לציין כי אברהם מטבעו לא היה שש אלי קרב אך מאהבת המולדת היה נמשך להגן עליה — ומכאן תובן התנדבותו לצנחנים ומסירותו לצנחנות. עוד לפני שסיים את שירותו הסדיר התחיל ללמוד במכון הממשלתי להנדסאים ולהכשרת טכנאים, אלא שלא הספיק לסיים את לימודיה של שנת-הלימודים הראשונה בו. מדי פעם היה יוצא למילואים וגם במלחמת ששת הימים היה במסגרת זו. ממכתביו הרבים למשפחתו ולחבריו היו הדי בטחון ואופטימיות עולים מהם. לפני פרוץ מלחמת ששת הימים בא הביתה לחופשה — ובבואו היה מרגיע את בני-ביתו כאשר היה אומר בחיכוך הלבבי: "אל תדאגו לי; אני אהיה בסדר. שמרו על עצמכם!" עובדה זו מוכיחה על מסירותו לביתו ועל עדינות-נפשו. ביום השני לקרבות-המלחמה, הוא כ"ז באייר תשכ"ז (6.6.1967), בקרב שנערך במערך המבוצר של שיך-ג'ראח בירושלים הבירה, נפל אברהם; בשעה שטיהר את אחד הבתים מכותות-האויב נפגע מאש שנפתחה מגדר-אבנים שממול לבית. הובא למנוחת-עולמים בבית-הקברות הצבאי שעל הר-הרצל בירושלים. הוריו הוציאו חוברת לזכרו הנושאת את שמו. בחוברת התלמידים של בית-הספר "אורט" הונצח שמו וכן בספר "ירושלים של צנחנים". גם בספר "מאירות גברו" של מפקדת הצנחנים הוקדש עמוד לתולדותיו ולתיאור קרבו האחרון. שרגא קדמי פירסם בקובץ "ולירושלים" (שהוציא סניף ירושלים של אגודת הסופרים העברים יחד עם הוצאת "יחדיו") את יצירתו "תמונה בכ"ח באייר" ולכותרתה הצמיד את ההקדשה: "לנשמותיהם של יעקב מאיר, הרצל הלוי, אבי רייזמן וחבריהם ז"ל, שחיברו בדמם את ירושלים יחדיו". כן הובא מעזבונו בכרך ד' של "גוילי אש", הוא ילקוט עזבונו של הבנים שנפלו במערכות-ישראל.

א

תל-אביב, 10.4.1965

עקב היותי בשדה התאחזה התשובה למכתב, כי בשדה התנאים קשים במקצת: אבק, רוח ושאר ירקות. נוסף על כך זו אינה האווירה המתאימה לכתיבת מכתבים.

כאמור, הייתי השבוע בשדה, או, ליתר דיוק, בנגב והתברר לי שוב, שהנגב אינו מדבר במובן המקובל של המלה — שממה וציה, אלא מקום ירוק. אמנם פה ושם כבר ניכרים סימני-היובש הקיצייים, (כלומר: צהוב וחום) אבל עיקרו של הנגב באיזורים צפוניים למצפה-רמון הוא ירוק ועכשיו שיא-הפריחה. מוצאים שם צבעים נוספים כאדום, סגול וצהוב. פריחה זו ואופי האיזור הקלו לא במעט על ההרגשה של חוסר צל. (אגב, התאמנו ליד האיזור שעליו נכתב הספר „אדמה ללא צל“).

ב

נחשון, 17.4.1965

בקשר לנגב אני עדיין איני משנה את דעתי. הנגב יפה ופורח! את מכתבך קיבלתי לאחר שיצאתי עם החיילים לתרגיל של ניווט בשטח. הלכנו לשבטה העתיקה. בדרך עברנו לא פחות משבעה בורות-מים, וסביבם היה ירק-עד, כלומר, צמחים שגדלים כל ימות-השנה. זה לגבי בורות. בואדיות היה מצב דומה, אלא ששם הירק התחיל להצהיב. אבל עדיין נמצאו שם צמחים רבים בשיא הפריחה וזה היה ממש תענוג ונעים לעין.

ראיתי את הנגב בקיץ והוא אז מעורר יאוש. אבל עכשיו — לא ולא! פרט אולי לנגב הרחוק, הווה אומר, הקטע שמדרום למכתש רמון.

ג

תל-אביב, 1.5.1965

במכתבך האחרון הצגת בפני אתגר מסוים, שאני מתכוון להתמודד עמו על גבי שורות אלו. כוונתי לגבי העתיד שלי והקיבוץ. כלומר, אם חושב אני ללכת לקיבוץ.

כרגע אני חושב ללכת לקיבוץ. אני מדגיש את המלה „כרגע“, כי עדיין לא „עברתי“ את הקיבוץ באופן מעשי וכל הוותק שלי בקיבוץ הוא אי-אלו מחנות-עבודה וביקורים. אמנם אני נהנה כרגע מזכויות חבר-קיבוץ, אבל איני ממלא חובות, כך שאיני יכול לומר עדיין מה יהיה עתידי. עד שאציץ ואפגע לטובה או לרעה יש עוד זמן רב למדי (שנה).

מכתבך מלווה קצת בהשמצות שלא מדעת: חוסר פרטיות, חוסר אפשרויות להתקדם וכו'. יש אמת בדברך; אמנם קשה לאדם להיות מסוגר ולחיות בקיבוץ, אבל אין זאת אומרת שאין גותנים לו אפשרות לחיות את חייו הפרטיים. אצלנו, למשל, לכל אדם ניתנים האפשרות והתקציב לעסוק בתחביביו-הוא. נוסף על כך, לכל חבר-קיבוץ, כולל הרווקים, יש חדר נפרד. כך, שקיימת פרטיות.

ובקשר להתקדמות, נשאלת השאלה: מה זאת התקדמות? אם

מבחינת לימודים, הרי שכיום נוהגים כל הקיבוצים לשלוח מכסימום חברים, במידת האפשר, ללמוד. המכסימום הזה הוא מספר מועט עדיין, כי בדרך כלל הקיבוצים ברובם דורשים ידים עובדות, אבל בנחשון לומדים השנה שלושה חברים במוסדות להשכלה גבוהה מתוך 55—60 חברים, ונוסף על כך ניתנת אפשרות לחברים ללמוד בהשכלה בכתב וכן יוצאים מדי פעם בפעם לקורסים.

אני עוד מסוגל לכתוב כהנה וכהנה, אבל בכל זאת אסיים.

ד

נחשון, 31.5.1965

כמה דברים השאירו את רישומם על החיים כאן במשך השבוע: הפעולה שנערכה בירדן וההתקפה האחרונה בירושלים.

בלילה שקדם לפעולה „הרחנו“ את המצב. הגבירו את השמירה, חילקו נשק לחברים והתחלנו להרגיש, שאנו משק-ספר. אבל, כמובן, שאצלנו לא היה דבר. התרחצנו בלילה בבריכה רחצה לילית שיגרתית, ולשם השכלה כללית הבריכה נמצאת באיזור חשוך לגמרי וחולשת על הגבול. היא בנוייה על שיא של גבעה וממזרח לה נשקף כל עמק איילון ולטרון. מראה נחמד ביותר ויפה. המגור נמצא בתוך כרמי זיתים עצומים והוא בנוי בצורה ציורית — בית לבן עצום עם גג-רעפים אדום.

נחזור לענייננו: על הפעולה בירדן רבים כאן הוויכוחים. האם היתה נחוצה או לא? כמובן שיש הגורסים שהיא היתה מיותרת, אך אני אישית איני יודע מדוע הם סוברים כך. אבל איך נאמר: ימים יגידו.

ה

נחשון, 8.6.1965

מונח לפני מכתבך, שהגיע זה מכבר וכעת הגיע הזמן לענות עליו. כמו המכתבים האחרונים הנושא הראשון שיעלה הוא הבטחון, כי עדיין הוא אקטואלי לגבינו.

כאן הוגברה השמירה ותוקנו כל מיני תקנות, שלא היו נהוגות עד כה.

כמו כן מתווכחים כאן על נושא „האל פתח“ והוויכוחים גם נוגעים לעצם ההוצאה להורג של אותו מסתנן. בהקשר לכך דעתי היא שלא צריך להרגו, כי אין לאדם זכות ליטול חיים של אדם אחר ולא משנה מיהו ומהו, אלא במקרים מיוחדים במינם. על כל פנים המקרה הזה אינו חורג מהרגיל. כך, למשל, אני מסתייג מהוצאת להורג של אלי כהן וכן אני מסתייג מהוצאות להורג בארצות-הברית ובבריית-המועצות על עבירות דומות וכן על עבירות „כלכליות“ או כגמול על מעשה-רצח. להעתי, אם רוצים להעניש אדם אפשר להענישו על ידי כליאה בצורותיה השונות (מחנה-עבודה, בית-כלא ועוד).

מאותה סיבה הסתייגתי בשעתו מהעובדה, שהיינו צריכים לשלוח מספר אנשים לצלוף על הגבול הירדני כפעולת-תגמול למעשיהם, מתוך כך שזה בלתי אנושי לצלוף.

שהמלחמה נפתחה, אבל היות ואנו רחוקים ממרכזי-העניינים קשה לי לאמר מה מתרחש.
קול ישראל מנגן רק שירי-מולדת, פלמ"ח וקרב. ובאמת אם רצינו ואם לא רצינו — המלחמה החלה, לצערי.
אני מקווה שתשמרי על עצמך ותזהרי. אני אשתדל להיזהר. אל תדאגי, מסרי ד"ש להוריך ולהורי (להורי אמנם כבר כתבתי כדי להרגיע אותם).

סלחי על שאני מקצר. פשוט אין מצב-רוח לכתוב, כיוון שמצב-הרוח אינו הכי מרומם.
לפי שעה שלום ושוב שלום ולהתראות !

שלך.

אם רוצים אפשר להשיב להם במלחמה ממש או בפעולת-תגמול. אבל לא בצליפות וכאן אפשר לחזור לנושא שבו פתחתי : איש אל פתח מגיע לו עונש ועונש כבד ומרתיע, אבל מדוע מוות ?
מה יהיה לחייל שלנו שיפול לידיהם, כפי שכבר קרה לא פעם ? ומדוע אנו צריכים לרדת לדרגתם הנמוכה, שאינה עולה בהרבה על זו של הסעודים, שכורתים יד בעוון-גניבה ומעבידים אפריקאים.

י.

אי-שם, 5.6.1967

כעת אני נמצא במטע חדש וכותב שורות אלו. הרדיו מודיע,